

զմտաւ ամ՝ թէ և այլքն որչափ ինչ գործեցին»։ Բրա. մրկ.։

Ռոշքեան նոյն այդ լաստեւը կը ներկայացնէ այսպէս.

ԼԱՍՏԵՄ.եց,եցի, լաստ առնեմ, յատկապէս պատրաստեմ, կարգեմ, preparo, as. Երեմ. 2. « Կառօք և երկվարօք ճակատեացի, լաստեցի իրբև զհուր ի պատերազմ ի վերայ ք »։ Ոսկ. ՅՏ. Ա. « Որոյ աւետարանն գաշխարհս ամենայն լաստեաց »։

Երկուքին մօտ ալ նշանակութիւնը նոյն է և հիմնուած նախնեաց միեւնոյն վկայութեանց վրայ։ Սակայն հարցը այս չէ. լաստենի բառին նշանակութիւնն է որ կը տարբերի։ Կը թուի թէ Ռոշքեան մտքի ոտտում մը կ'ընէ լաստ-էն լաստենի-ն հանելու։ Թէեւ գործածուած է Ռոշքեանին յիշատակուած գրքի մը մէջ որ է Աշխ (?), սակայն կը մնայ տարակուսական՝ թէ իրապէս այդ բառը առանկ է նշանակելու ծառ, որմէ լաստը շինուի։ Հայերէնի մէջ եւի վերջացող ծառերու անունները կը նշանակեն այն ծառերը, որոնց պտուղը՝ արմատն է բառին. այսպէս տանձ-տանձենի, խնձոր-խնձորենի, մոր-մորենի, եւն։ Արդ լաստենի-ի պտուղ կընայ համարուիլ լաստը։ Այս անճիշտ երեւոյթն է որ ՆՆԲ-ի հեղինակները մղած է տալ անոր ճշտագոյն բացատրութիւն մը, նկատելով լաստենի-ն պարզապէս որպէս փայտ կամ տախտակ՝ որմէ կը պատրաստուի լաստը։ Ու այսքան։

Լեզուաբանական և ստուգաբանական տեսակէտով արժէք մը չունի Ստ. Մալխասեան՝ եթէ Լաստենին կը համարի « ցարասիներու կարգին պատկանող ծառ մը, գորշ կեղևով, կարծր զեղնագոյն, հիւսնութեան և ճախարակագործութեան և լաստեր շինելու յարմար փայտով. կոթնաւոր, կլորկեկ, բթածայր, անհաւասար ատամներով տերեւներով, մենատուն

կատուիկներով » (Alnus glutinosa)։ Ստ. Մալխասեանց չ'արդարացներ իր բացատրութիւնը ոչ մէկ վկայութեամբ, ինչպէս առ հասարակ իր միւս բառերու շարքը։

* * *

Երկրորդ բառը, զոր ՆՆԲ-ը կ'առնէ Ռոշքեանէ, (անդրադարձուած միայն մեր համեմատած սիւնակներու մէջ) է ԼԱՏՐԱՏԵՆ, որուն արմատը լատիներէն latro-էն կը զնեն երկուքն ալ և նշանակութիւնն ալ՝ հաջել։ Բերուած վկայութիւնը նոյն է երկուքին քով եւս։ Բայց մինչ Ռոշքեան կը զնէ Յակ. Ճառ. ԺԳ., ՆՆԲ-ը՝ ՄԾԲ. ԺԳ.։ Այս տարբերութիւնը դիւրաւ կարելի է բացատրել։

Երկուքին ալ ակնարկած գործը նոյնն է, այսինքն « Զգոն » գիրքը Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետին, հայերէնի թարգմանուած ասորերէնէ։ Մին՝ հեղինակին անունը կը գործածէ, միւսը՝ քաղբին։

Սակայն զարմանալին և դժուարին հարցը այն է՝ որ ինչպէս այդ գործին մէջ լատրատել բայը՝ « հաջել » նշանակութեամբ՝ կրնայ գոյութիւն ունենալ։ Հաւանաբար, ինչպէս դիտել կու տայ Հ. Մկ. Ազգբեան ՆՆԲ-ի Յառաջարանին մէջ, ձեռագիրը յետին դարերուն ազաւագուած է ռամկական բառերու ներմուծումով, և կը յուսայ որ օր մը կարելի ըլլայ անոր լաւագոյն ձեռագիրը գտնել։ Այդ բառին հին կամ նորամուտ ըլլալու պարագան լուծելու համար անհրաժեշտ է այդ ցանկալի գիւտը։

Աճառեան այս մեր կասկածը հեզնանքով մը աւելի եւս կը շեշտէ։ Ու բացարձակապէս կը ժխտէ Լատրատել բային latro-էն առաջ եկած ըլլալու կարելիութիւնը։ Կասկածը կը սկսի Հիւրշմանով (Armenische studien, Լայպցիկ, 1883), որ տարակուսելով հանդերձ՝ կը համարի զայն առաջ եկած latro-էն։ Աւելի հիմնական է քննութիւնը Պրօքէլմանի (Lexicon